

LA TRAMA MUNDIAL NUCLEAR

D'una guerra que ja anem fent

L'exèrcit nuclear és el més discret de tots. I el més eficaç. Els llançadors nuclears de les grans desfilades no són ni la punta de l'iceberg d'una trama que s'ha anat teixint a banda i banda del teló d'acer.

Vicent Partal

Cada dia, mentre nosaltres ens prenem un cafè o mirem la televisió, milers de míssils nuclears esperen pacientment en les seues sitges, dins els seus submarins, a punt de ser enganxats al fuselatge o ser guardats en les bodegues dels gegantescos bombarders. En cadascuna d'aquestes instal·lacions hi ha uns homes que es dediquen nit i dia a mirar fixament un botó i a assegurar-se que la clau que ha d'accionar el dispositiu està en el seu lloc.

Cada segon, milers de missatges volen d'un lloc a un altre del planeta. Del soterrani de la Casa Blanca ixen les ordres cap a Guam o Alemanya, a través d'una complicadíssima trama d'emissors i receptors, impossibles d'interceptar pels soviètics. Aquests, des de Moscou, envien les seues ordres fins i tot als submarins que esperen setmanes senceres sota el gel del Pol Nord. Tot està preparat, des de fa anys, per a l'instant en què s'encenga la llum roja. Ara hi ha vegades que s'encén. Però es tracta de proves.

Algunes d'aquestes proves no són preparades. El 1985 la Unió Soviètica va llançar a l'espai uns 400 coets de tota classe —satèl·lits d'investigació, militars, meteorològics, de comunicacions, míssils de prova... Per a cadascun d'aquests llançaments els oficials en cap dels Estats Units hagueren de determinar en un espai molt breu de temps de quina classe de coet es tractava i on es dirigia. Almenys una vegada per dia havien d'esbrinar si aquella era una jornada de treball rutinària o el dia triat per a l'inici de la tercera guerra mundial.

Aquesta eterna situació sobre el foc pot ser molt perillosa, tot i que portem dècades jugant-hi i encara no ha passat res massa greu. Cada dia entren 1700 vols a l'espai aeri nord-americà. Cadascun d'ells porta la ruta traçada. Si tarden cinc minuts més del que estava previst o es desvien unes milles de la ruta, en qüestió de segons tindran un

Coet-estatorreactor, míssil soviètic.

Les instal·lacions més importants

Estats Units. Eis camps més importants de míssils es troben als estats de Wyoming-Nebraska-Colorado, Nord i Sud Dakota, Montana, Kansas, Missouri i Arkansas. Hi ha bases importants de bombarders nuclears en vint-i-cinc dels cinquanta estats de la Unió (principalment a Califòrnia i les tretze colònies) i bases navals nuclears en onze (entre els quals hi ha Califòrnia, Hawaii, Florida i Maine).

Bahames. L'illa Andros compta amb un important Centre d'Avaluació i Assaig Submarí.

Bèlgica. La instal·lació més important és la base de Kleine Brogel, on hi ha permanentment 25 bombes nuclears.

Canadà. A CFB North Bay, a Hornell Heights-Ontàrio, hi ha el quarter

general de l'aviació canadenc, amb un centre de comandament reforçat de formigó i soterrani.

Corea del Sud. Eis Estats Units emmagatzemen material nuclear a Kunsan de manera permanent.

Illa de Diego García. Aquesta petita illa és el centre d'operacions dels Estats Units a l'oceà Índic.

Espanya. La base de Rota és un centre molt important de comunicacions nuclears. Hi ha prevista la instal·lació de 32 bombes nuclears de profunditat en cas de guerra.

Grècia. Hi ha armes nuclears emmagatzemades permanentment a Araxos, Argyroupolis, Drama, Elefsis, Erithea, Karatea, Katsimidhi, Koropi, Perivolaki i Yiannitsa.

avió interceptor de la força aèria volant al seu costat. Aquesta funció esdevé obsessiva a les dues Alemanyes. Fins i tot ací hi ha avions preparats dia i nit per eixir a determinar qui és aquell que entra en un camp de radar sense identificar-se immediatament. A Manises esperen permanentment dos Mirages amb els motors preparats. I dos pilots disposats a estar en l'aire en menys de dos minuts des que sona l'alarma.

Aquesta paciència, aquesta tensió permanent, es veu complementada per una quantitat impossible d'avaluar d'informació que corre constantment d'una banda a l'altra del planeta i amenaça amb el col·lapse informatiu. Els ordinadors centrals de l'exèrcit nord-americà, dels quals es diu que podrien dirigir la guerra ells sols, registren cada moviment que es produeix a la frontera entre Corea del Nord i del Sud, a l'extrem asiàtic soviètic, davant les costes d'Alaska, al golf Pèrsic o la frontera de Turquia. L'arribada inusual d'un destacament de soldats, una flamarada d'origen desconegut o rumors procedents de viatgers acabats d'arribar de l'altra banda de la ratlla, volaran amb menys o més urgència cap a la riba del Potomac, fins a saturar les màquines creades per ordenar aquesta increïble maranya d'informes. Els ulls vigilants són una de les peces més preuades de la guerra nuclear.

I, entre tots aquests ulls, els satèl·lits són vitals. Actualment hi ha satèl·lits espacials capacitats per captar nítidament la imatge d'un home llegint el periòdic pel carrer. La construcció d'una carretera nova a Wyoming serà motiu sufi-

Un retard de segons pot desviar un míssil alguns quilòmetres.

Guam. Constitueix la base central d'armament nuclear del Pacífic. Les seues dues instal·lacions principals són les de Santa Rita i Andersen.

Holanda. Hi ha armament nuclear a Havelteberg, Harde i Volkel.

Itàlia. En aquest país hi ha 19 bases militars, on s'emmagatzemen armes nuclears. D'elles les més importants són les de Gaeta, Comisso i Sigonella; les dues darreres a Sicília.

Japó. A Okinawa hi ha el quarter general de la 313 divisió aèria, amb una «taula d'emergència» per rebre ordres nuclears.

Puerto Rico. Roosevelt Road n'és la instal·lació més important.

Gran Bretanya. Hi ha armes nuclears a Greenham Common, Holy Loch, Lakenheath, Machrihanish, Magwan i Upper Heyford.

República Federal Alemanya. És el

país més intensament nuclearitzat del món. Hi ha 72 bases que compten amb armament nuclear i més de 200 instal·lacions relacionades amb la cadena nuclear.

Turquia. S'hi emmagatzemen bombes nuclears en deu bases turques. D'elles les més importants són les de Incirlik i Erzurum.

URSS. A l'URSS es coneixen prop de vint bases de bombarders nuclears (la majoria a les repúbliques bàltiques i la frontera amb Xina), una desena de ports on hi ha regularment vaixells amb càrregues nuclears i no menys d'una vintena de camps de míssils (situats sobretot prop dels Urals i de la frontera amb Xina). Les instal·lacions de producció de material nuclear es situen rere els Urals. Cal tenir en compte el secret amb què els soviètics guarden el seu poder militar a l'hora de fer

comparacions amb els països de l'OTAN.

República Democràtica Alemanya. A Brand-Briesen, Finsterwalde, Mlow, Neuruppin i Templin Gross hi ha armes nuclears del Pacte de Varsòvia. És molt important també la base de Dresden.

Txecoslovàquia. Les bases de Milovice, prop de Praga, i Mlada-Boleslav són les més importants.

Hongria. Al camp de Debrecen hi ha el primer regiment nuclear desplegat pels soviètics a Europa oriental.

Polònia. Dues bases poloneses (les de Szprotawa i Zagan) emmagatzemen permanentment material nuclear.

França. Les instal·lacions nuclears franceses més importants es troben a l'altiplà d'Albion, a Occitània.

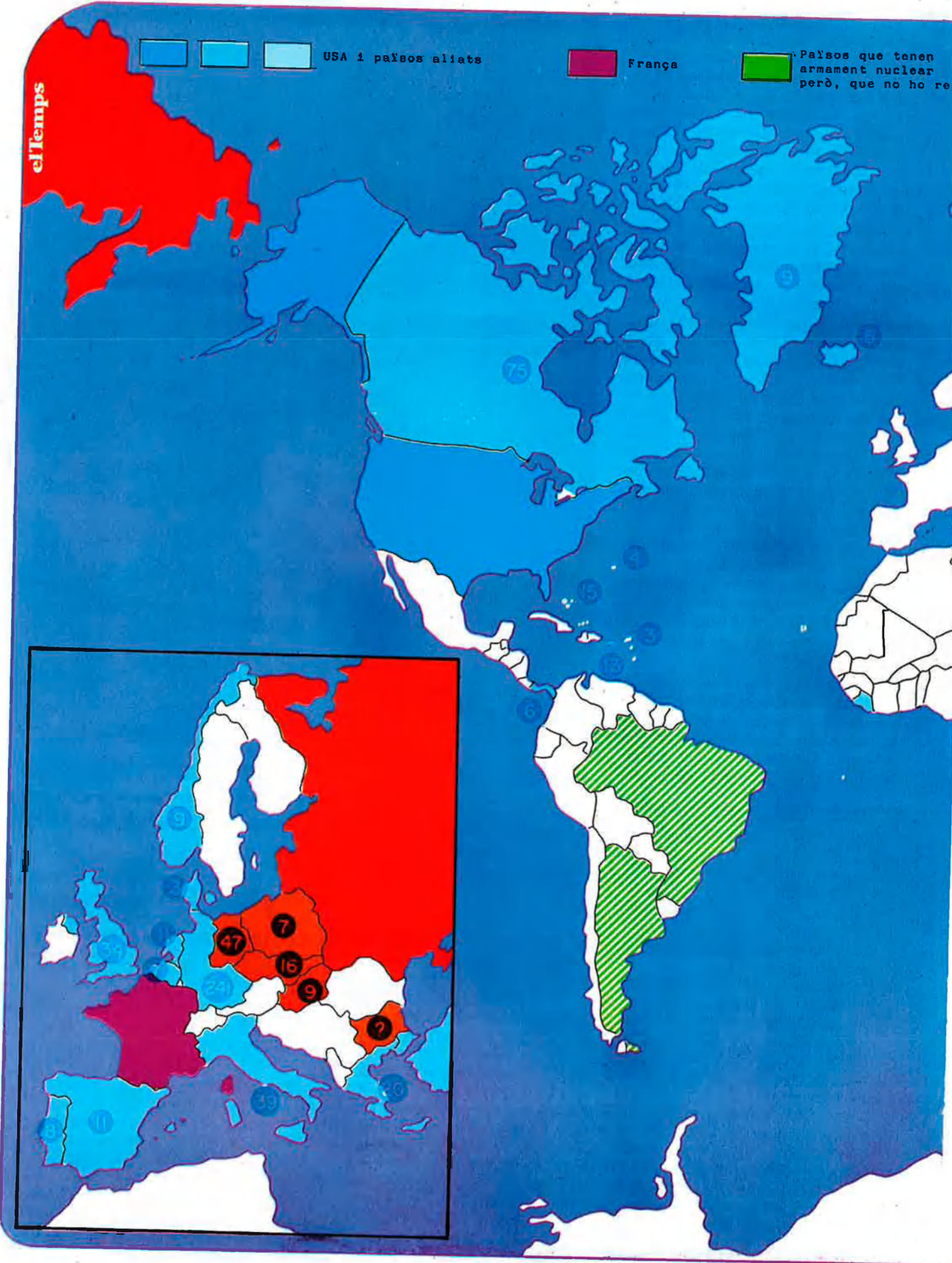
Xina. Els xinesos situen les seues forces desplegades sobretot a la zona fronterera amb l'URSS. □

el temps

USA i països aliats

França

Països que tenen armament nuclear però, que no ho rec

ixen

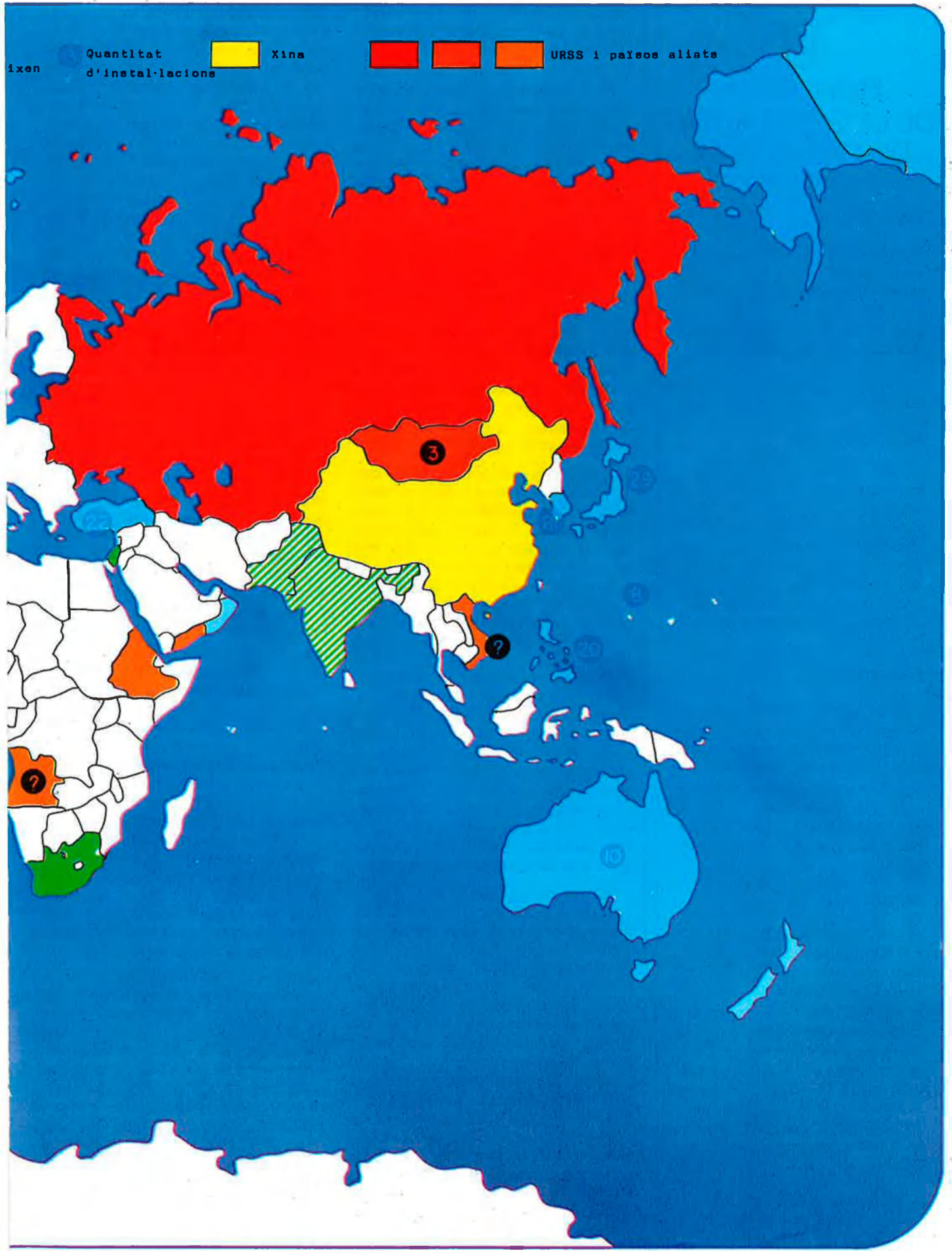
Quantitat
d'instal·lacions

Xina

URSS i països aliats

FILMOTECA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

DIMECRES, 27

- 18.00 h.: LA HUERFANITA, *John Ford*, 1931. USA VO.
20.00 h.: HOMBRES SIN MIEDO, *John Ford*, 1932. USA VO.
22.00 h.: COLLITES D'AMOR, *Ghaouli Bendedouche*, 1982. Algèria VOSE.

DIJOUS, 28

No hi ha sessió.

DIVENDRES, 29

- 18.00 h.: SEIS DESTINOS, *Julien Duvivier*, 1942. USA VOSE.
20.00 h.: EL VENT DEL SUD, *Mohamed Slim Riad*, 1975. Algèria VOSE.
22.00 h.: UNA DONA PEL MEU FILL, *Ali Ghanem*, 1982. Algèria VOSE.

DISSABTE, 30

- 16.00 h.: SANGRE Y ARENA, *Rouben Mamoulian*, 1941. USA VOSE.
18.00 h.: UN SOSTRE, UNA FAMILIA, *Rabah Laradji*, 1982. Algèria VOSE.
20.00 h.: PRIMER PAS, *Mohamed Boumari*, 1978. Algèria VOSE.
22.00 h.: HISTÒRIA D'UNA TROBADA, *Brahim Tsaki*, 1983. Algèria VOSE.

DIUMENGE, 31

- 12.00 h.: Matinal Infantil: TARZAN Y LA FUENTE MÁGICA, *Lee Sholem*, 1949. USA VE.
16.00 h.: SEIS DESTINOS, *Julien Duvivier*, 1942. USA VOSE.
18.00 h.: SANGRE Y ARENA, *Rouben Mamoulian*, 1941. USA VOSE.
20.00 h.: LES AVENTURES D'UN HEROI, *Merzak Allouache*, 1978. Algèria VOSE.
22.00 h.: ALÍ AL PAÍS DELS MIRATGES, *Ahmed Rachedi*, 1979. Algèria VOSE.

Travessera de Gràcia, 63
Telèfon 201 29 06

cient perquè un satèl·lit espia rus altere l'òrbita i baixe uns quants quilòmetres d'altura per fotografiar-la millor. Tot és controlat des de l'espai i arxivat.

Però, al contrari del que podria semblar, no són només els satèl·lits de funció militar els qui participen de la trama mundial nuclear. Les forces armades de les grans potències recullen dades concretes de les característiques físiques del planeta, per poder programar el vol dels seus míssils i reactualitzar-lo permanentment. Aquestes dades sovint són facilitades per satèl·lits en aparença innocents, o que es dediquen a tasques molt concretes de tipus geogràfic. Es dona el cas, inclús, que en els fòrums científics internacionals tècnics d'una potència presenten dades que serviran per a la potència contrincant. Tot això està acceptat i regulat per una espècie de codi cavalleresc, que inclou la no-manipulació de cap dada objectiva.

Encara més ¿què pot aportar un simple satèl·lit de control horari, portador d'un rellotge atòmic, a les previsions d'una guerra? Una cosa molt important: la seguretat que el vol dels seus míssils no té marges d'error. Hi ha en òrbita alguns satèl·lits de les dues potències —per exemple, els americans Navstav— on van instal·lats rellotges nuclears. Cadascun d'aquests rellotges, els més perfectes del món, té una precisió de 50 nanosegons (és a dir que només s'endarreriran o s'avançaran un segon al cap de 65.000 anys). Amb aquests rellotges es sincronitzen totes les operacions dels exèrcits més importants. Només un retard de tres segons en una operació cartogràfica des de l'espai pot provocar una desviació del mapa «real» d'uns quants quilòmetres, fatal per al vol d'un míssil nuclear. Ells s'encarreguen que tal error no es produeixi.

No són, doncs, només les càrregues nuclears o les provocatives maniobres navals allò que cal seguir per valorar com cal la preparació —i qui sap si aquesta preparació no és una disputa per ella mateixa— de la guerra nuclear. No es tracta només de les 1.579 instal·lacions catalogades com de guerra nuclear dels Estats Units (entre arsenals, producció, investigació, proves, alarma, transmissió, planificació o vigilància) o de les 490 soviètiques, o de les 180 britàniques, o de les 148 franceses o de les 76 xineses. Aquestes 2.483 instal·lacions de màxima seguretat repartides pel món són una part només de l'enorme pastís nuclear.

Un pastís que no es sostindria sense l'ajut, per exemple, de les centrals nu-

clears productores d'urani enriquit, sense les mateixes mines d'urani, sense les universitats i els laboratoris que constantment fan descobriments científics que són ràpidament aplicats a la guerra, sense la indústria metal·lúrgica que fabrica les carcasses de la mort volant, i els controladors de radars que vigilen dia i nit l'espai. Una guerra nuclear necessita, per exemple, assegurar-se una xarxa secundària de comunicacions públiques. A l'Estat espanyol la xarxa d'enllaços per microones de TVE és usada per a comunicacions militars, però segurament hi ha en previsió la utilització immediata de les xarxes privades de ràdio per a comunicacions en cas de guerra. Una guerra nuclear necessita també preveure la defensa civil. A Madrid un búnquer sota la plaça de Cibeles assegura el futur amb vida dels alts caps militars, però, ¿on s'amaga la població civil? Alguns informes britànics preveuen que en el metro de Barcelona podria instal·lar-se un gran centre d'operacions de guerra naval a la Mediterrània en cas de conflicte. Una guerra nuclear necessita una planificació prèvia que assegure aliments, necessita centres de càlcul per ordinador, necessita reveladors de pel·lícules fotogràfiques.

Avui, el camp de batalla, el camp de batalla nuclear, ha transcendit les fronteres que emmarcaven la guerra clàssica. Les fronteres naturals i les altres. Quan un home extrau urani en les mines d'Àfrica participa de la guerra nuclear. Quan un mariner bretó transporta aquest urani des d'Àfrica als Estats Units, per exemple, participa de la guerra nuclear. Quan algú controla els residus de la central nuclear de Vandellòs participa de la guerra nuclear. Quan algú recull les dades dels satèl·lits meteorològics participa de la guerra nuclear. Quan algú fa un alçat topogràfic precís de la Ribera del Xúquer, pot estar segur que tard o d'hora el seu treball arribarà al Kremlin i als seus ordinadors que preparen la guerra nuclear.

Cada dia són milions les persones embolicades en una trama nuclear que s'estén per tot el planeta sense distinció entre civils i militars, entre països d'un color o d'un altre. Ara mateix hi haurà algú amb la mà sobre la clau que encén els motors d'un Minuteman i algú que replega, a Sibèria, el paquet enviat des de l'espai per un satèl·lit espia. Ara mateix, milers de punts lluminosos assenyalen sobre les taules de control dels grans centres de comandament els punts claus d'una guerra quasi d'escacs, sibil·lítica, que qui sap si no estem lliurant ja. □